

Nový pohľad na záverečnú etapu života

Podiel populácie staršej ako 65 rokov v Európe vrátane Slovenska v budúci tridsiatich rokoch dosiahne podiel 22 – 30 % v celkovom počte obyvateľstva. Predlžovanie ľudského veku najmä v priemyselne a ekonomicky vyspelých krajinách prinesie so sebou celý rad zdravotníckych a sociálnych problémov pre jedinca, jeho rodinu a pre celú spoločnosť.

V súvislosti so starnutím populácie je dôležitý spôsob, akým seniori prežívajú obdobie staroby. Či ide o pasívne dožívanie spojené s chorobami, depresiami a samotou, alebo je to obdobie vyplnené aktivitami, ktoré prinášajú osobné uspokojenie a v ktorom sú na osoh okoliu a spoločnosti.

Na základe uvedeného sa zaužíval termín aktívna staroba, ktorá sa prejavuje ako aktívna účasť na trhu práce, práca v domácnosti (starostlivosť o jedného člena domácnosti), aktívna účasť na živote komunity, aktívne trávenie voľného času. Aktívna staroba je prínosom pre samotného jednotlivca, ktorému poskytuje pocit uspokojenia ako aj pre spoločnosť, na ktorú je presúvané menšie bremeno spojené so starostlivosťou o starých ľudí. Aktívne stráviť záver života môže len pozitívne myslíaci a relatívne zdravý jedinec. V zásade platí, že aktívnejší ľudia žijú dlhšie.

Lepší zdravotný stav starších ľudí vo vyspelých krajinách umožňuje ich aktivitu až do vysokého veku, čo spôsobilo, že sa na poslednú etapu života človeka zmenil názor. Starnutie nie je choroba, ale fyziologický proces, teda prirodzené obdobie života. Dôležitou charakteristikou človeka je vek. Aj u nás sa zaužíval návrh Svetovej zdravotníckej organizácie na členenie druhej polovice života na: stredný vek 45 – 59, starší (presenium) 60 – 74, starý (senium) 75 – 89, dlhovekosť nad 90 rokov. Lekársky odbor geriatra sa zaoberá ľuďmi vyššieho veku, teoreticky nad 65 rokov, prakticky nad 75 rokov. Hlavnou etickou normou v geriatrickej je zachovať dôstojnosť človeka, ktorú nemožno stratiť zvyšujúcim sa vekom či objavením sa vážneho ochorenia u človeka. Pod pojmom ľudská dôstojnosť rozumieme vyjadrenie predstavy o osobnosti a sociálnej hodnote každého človeka. Uvedomenie si vlastnej dôstojnosti je forma sebauvedomenia a sebakontroly. Počas staroby sa podstatne mení psychika starého človeka, na čo má veľký vplyv jeho okolie a sociálne pomery v ňom. Znižuje sa schopnosť sebestačnosti a zvyšuje sa odkázanosť staršieho človeka na pomoc iných, či už rodinu, alebo sociálne služby. Zmena sociálnych pomerov v dôsledku zvýšenej psychickej záťaže môže so sebou priniesť zhoršenie zdravotného stavu, na druhej strane zhoršenie zdravotného stavu môže vyžadovať odkázanosť na sociálne služby. Preto si treba uvedomiť nepopierateľnú súvislosť medzi medicínskou a sociálnou starostlivosťou o staršieho človeka.

Okrem iného v procese starnutia dochádza k morfológickým aj funkčným zmenám na jednotlivých orgánoch, čo so sebou prináša výskyt viacerých ochorení, často chronického charakteru. Prítomnosť rôznych ochorení (polymorbidita) je najčastejšou príčinou užívania viacerých liekov (polyfarmácia). Zvyšujúcim sa počtom užívaných liečiv mnohonásobne narastá riziko výskytu liekových interakcií a nežiaducich účinkov, výsledkom ktorých môže byť zhoršená kompliance pacienta a jeho prístup k liečbe. Okrem uvedeného sa v dôsledku morfológických a funkčných zmien môže významne meniť terapeutická hodnota podávaných liečiv (farmakokinetika, farmakodynamika). Vedomosti o farmakokinetických a farmakodynamických zmenách liečiv v starobe napomáhajú diagnostikovať rad poliekových komplikácií a môžu tak pomôcť zefektívniť farmakoterapiu v tejto vekovej kategórii. V zahraničí existuje celý rad štúdií, ktoré sa zaoberajú problematikou farmakoterapie pacientov vyššieho veku. V USA sa už v roku 1997 vytvoril zoznam potenciálne nežiaducich liečiv pre pacientov nad 65 rokov, ktorý zohľadňuje všetky špecifické rysy tejto vekovej skupiny a zefektívňuje ich liečbu, s čím sa zároveň znižujú náklady na ich starostlivosť.

Základným cieľom modernej geriatrickej je zachovať zdravie seniorov, aby mohli prežívať kvalitný a nezávislý život čo najdlhšie a aby sa minimalizovalo obdobie ich života so syndrómom terminálneho geriatrickeho štádia. Majme vždy na pamäti, že prvoradou úlohou zdravotníckej starostlivosti o pacientov vyššieho veku vrátane farmakoterapie je zlepšenie kvality ich života.

doc. RNDr. Magdaléna Fulmeková, CSc.

predsedníčka redakčnej rady odborného časopisu PRAKTICKÉ LEKÁRNICTVO
prednosta@ulfafuk.sk

Via Practica

Ročník 9, 2012, číslo 4, vychádza 6-krát ročne

Vychádza v spolupráci s:

- Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS
- Slovenská asociácia aterosklerózy

Predseda redakčnej rady:

MUDr. Ľuboš Drgoňa, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Viliam Dobiáš, CSc.
MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD.
doc. MUDr. Štefan Farský, CSc., FESC
prof. MUDr. Ján Gajdošík, PhD.
prof. MUDr. Vasil Hricák, PhD., FESC
doc. MUDr. Martin Hrubisko, PhD.
MUDr. Eva Jurgová, PhD.
doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD.
doc. MUDr. Eva Máderová, CSc.
MUDr. Peter Marko, MPH
prof. MUDr. Peter Mitro, PhD.
MUDr. Imrich Mucska
prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.
MUDr. Darina Sedláková, MPH
doc. MUDr. Peter Špalek, CSc.
MUDr. Boris Šteňo, PhD.
MUDr. Iveta Vaverková, MPH

Kontrola autodiagnostických testov:

MUDr. Jozef Kalužay, PhD.

Vydavateľ:

SOLEN, s.r.o., Bratislava

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s.r.o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava
fax.: 02/5465 1384
redakcia@solen.sk, www.solen.sk

Redaktorka časopisu:

Magdaléna Žiaková, 02/5465 1380, 0911 904 599,
ziakova@solen.sk

Grafická úprava, sadzba:

Ján Kopčok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Renáta Kajanovičová, 02/54650647
kajanovicova@solen.sk

Predplatné na rok 2012:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2012 je 18 € (542,27 Sk, konverzný kurz 30,126 SKK/1 EUR).
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: predplatne@solen.sk, faxom: 02/ 5465 1384,
tel.: 02/5465 0649.

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3578/09

ISSN 1336-4790

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).
Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačný index: Via pract.

Vydavateľstvo SOLEN, s.r.o., má výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov Interní medicína pro praxi a ďalších časopisov vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ČR. Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.